

Юлія Демидова

докторант Інституту проблем
виховання НАПН України
Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-6587-0152
u.demidova@mdu.in.ua

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ЕМОЦІЙНОГО ОСЯГНЕННЯ СВІТУ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено проблему теоретичного аспекту емоційного осягнення світу дітьми дошкільного віку. Емоційне осягнення світу у дітей дошкільного віку розглядається як інтегрований процес, що визначає цілісне уявлення дитини про світ та себе в ньому через емоційні зв'язки і переживання. Доведено, що ранній вік є сенситивним у плані освоєння світу, формування світосприйняття, ціннісних ставлень до себе та до інших людей. Схарактеризовано примітивні і складні, позитивні і негативні, первинні і вторинні, стенічні і астенічні види емоцій. Проаналізовано поширені моделі та структурні компоненти емоцій. Доведено, що емоційне осягнення світу у дітей дошкільного віку здійснюється через емоційні образи, переживання і стани, почуття, що виникають у певних життєвих ситуаціях і закріплюються в емоційних реакціях. Досліджено, що існує чотири фази розгортання емоції: кумуляції (нагромадження, підсумовування), вибуху, зменшення напруження та вгасання. Виявлено механізми емоцій: вербальні/невербальні, фізіологічні, поведінкові та нейронні. Встановлено, що емоції мають певні властивості в осягненні світу, спільні для усіх, зокрема, вони є універсальними, динамічними, полярними, амбівалентними, інтенсивними, суб'єктивними, зараження, переключення, пригадування, іррадіації, пластичні, перенесення. Схарактеризовано функції емоційного осягнення світу (сигнальна, оціночна, мотиваційна, адаптивна, компенсаційна).

Ключові слова: діти дошкільного віку, емоційне осягнення світу, емоції, механізми емоцій, властивості емоцій, функції емоцій.

1. ВСТУП

Динамічні зміни в українському суспільстві зумовлені як технологічним прогресом, так і війною Росії проти України, ставлять на перший план емоційне здоров'я дітей та їх емоційне сприйняття світу. Водночас, зростання тривожності через різного роду загрози життю і здоров'ю дітей, позначаються і на емоційному осягненні світу дітьми дошкільного віку.

Емоційне осягнення світу дітьми дошкільного віку є одним із пріоритетних напрямів виховання, про що свідчить зміст міжнародних та вітчизняних державних документів: Декларація ООН і План дій: «Світ, сприятливий для дітей» (2002), Закони України «Про дошкільну освіту» (2023), Державний стандарт дошкільної освіти (2021), Базовий компонент дошкільної освіти (2021), Концепція нової української школи (2016).

Аналіз стану досліджень емоційного осягнення світу у дітей дошкільного віку свідчить про увагу вчених до зазначеної проблеми. У психології розробляли компонентну модель процесів –Шерер, тривимірну модель емоцій –Левгейл, досліджували емоційну сферу особистості через переживання, емоційні реакції, як форму осмислення буття і себе в ньому – Вундт, Роджерс, Франкл. Вплив емоцій на розвиток дитини раннього віку у вітчизняній психології досліджували Виготський, Рубінштейн, в українській психології –Роменець, Киричук. Особливості становлення емоційної сфери у дошкільному віці розкрили Бех, Божович, Вілюнас.

У педагогіці до проблеми емоційного осягнення світу у дітей дошкільного віку зверталися Русова, Ушинський. Різні грані емоційного осягнення світу дітьми дошкільного віку розкрито у роботах українських педагогів, зокрема Вишневецького, Кононко, Рейпольської.

Мета статті – висвітлення теоретичного аспекту емоційного осягнення світу дітьми дошкільного віку.

2. МЕТОДИ

У процесі наукового пошуку застосовано такі теоретичні методи: *аналіз і синтез* – для формулювання вихідних положень статті; *вивчення та систематизація* психолого-педагогічних першоджерел з теми дослідження.

3. РЕЗУЛЬТАТИ

Емоційне осягнення світу у дітей дошкільного віку є інтегрованим процесом, що визначає цілісне уявлення дитини про світ та себе в ньому через емоційні зв'язки і переживання. Ранній вік є сенситивним у плані освоєння світу, формування світосприйняття, ціннісних ставлень до себе та до інших людей.

Емоційне осягнення світу розпочинається з пренатального та натального періоду розвитку дитини, що позначається на емоційних реакціях дітей, яких батьки планували і незапланованих. Діти, які появилися на світ через небажану вагітність мами часто не люблять себе, сприймають світ як ворожий, бувають замкненими та агресивними (Бикова, Тлусенко, 2021, с. 425). Також важливим моментом в емоційному розвитку дитини є поява на світ (роди) та так звані «родові травми», які завжди враховують практичні психологи, працюючи на корекцію емоційних відхилень у дітей.

Доведено, що важливими для емоційного здоров'я дитини є присутність тата при народженні дитини та тілесний контакт з матір'ю. Розуміння цих емоційних процесів дає змогу психологам і педагогам обрати правильну стратегію у розв'язанні проблем з якими можуть зіткнутися діти.

Емоції відіграють важливу роль у становленні і розвитку дошкільника. *Емоції* (від фр. *Émotion* – «хвилювання», «збудження») є реакцією особистості дитини на внутрішні і зовнішні подразники, за допомогою яких вона виявляє позитивне чи негативне ставлення до людей, до себе, власних вчинків. Окрім цього емоції виступають індикаторами психічного стану особистості, що виражають її ставлення до навколишнього світу та його осягнення.

Наряду з мисленням, увагою, пам'яттю, емоції відіграють суттєву роль в осягненні світу у дошкільному віці. У цьому випадку характер осягнення світу здійснюється через переживання. Великий спектр емоцій і почуттів дозволяють досягнути будь-яке явище та виокремити його через психологічний вплив на дитину, що позначається і на характері її поведінки. У цьому випадку глибина знань та їх значущість для дитини залежить від тих переживань, завдяки яким вони були засвоєні.

Розрізняють примітивні і складні види емоцій. Примітивні емоції пов'язані із задоволенням вітальних потреб і відіграють також важливу роль у ранньому віці. Такі емоції впливають на життєдіяльність дитини без усвідомлення нею якогось впливу. Взаємообумовленість пізнавальних і емоційних процесів у дошкільному віці є умовою виникнення складних емоцій. Складні емоції виникають у процесі виховання дитини на основі задоволення моральних і духовних потреб. Такі емоції є усвідомленими і мають життєве значення, потребують певних зусиль самого суб'єкта для їх задоволення.

Емоції можуть бути позитивними чи негативними за аксіологічним спрямуванням, вони відіграють важливу роль у розвитку і житті дитини дошкільного віку, оскільки, з одного боку, характеризують переживання, реакції та ставлення до інших людей. Такі позитивні емоції, як радість, задоволення дають дітям відчуття безпеки, надійності, тоді як негативні емоції (гнів,) сигналізують про небезпеку, бар'єри тощо. (Бикова, Тлусенко, 2021, с.426). Позитивні емоції виникають у результаті задоволення потреб особистості, її гармонії з внутрішніми і зовнішніми планами, оточуючим світом.

Негативні емоції виникають при невдачах, невідповідності життєвих запитів поточній ситуації, руйнуванні планів та ін. (горе, втрата, образа, відрaza) і викликають бажання змінити ситуацію.

Також емоції можуть бути первинними і вторинними за їх походженням.

Первинні емоції є іманентними, тобто такими, якими дитина володіє при народженні. Такими емоціями є тривога, страх, які допомагають особистості реагувати на загрози та виживати, гнів як реакція на обмеження, радість – задоволення потреб, перемогу.

Вторинні емоції є результатом становлення Я-концепції, виховних впливів та соціалізації особистості. Такими емоціями є сором, совість, провина, заздрощі, емпатія, образа тощо.

За ступенем активності емоції поділяються на стенічні та астенічні. Стенічні емоції посилюють життєдіяльність організму, спонукають особистість до активних дій (гнів, страх, злість, радість). Астенічні емоції, навпаки, характеризуються гальмівними процесами, що пригнічують активність і проявляються у бездіяльності та пасивності індивіда (сум, неспокій).

У розгляді структури емоцій немає єдиного бачення, що потребує певного узагальнення.

Так, у компонентній моделі процесів (КМП) Шерера (Scherer, 2005) представлено п'ять складових емоцій:

- когнітивна оцінка обставин і ситуації;
- тілесні симптоми та збудження;
- тенденції до дії і рухових реакцій;
- експресія, що виявляється у міміці і голосі;
- відчуття як суб'єктивні переживання.

Таке бачення знайшло підтримку і розвиток у працях та практичній діяльності сучасних психологів.

З точки зору нашого дослідження цікавою є тривимірна модель «Куб емоцій Левгейма», яка ґрунтується на трьох моноамінових нейромедіаторах (серотонін, дофамін і норадреналін), що утворюють відповідні вісі координатної системи з вісьмома базовими емоціями, як вісьмома вершинами куба. Слід зазначити, ця модель використовується у сфері біологічних штучних емоцій (Hsu; Chen.; Neh, July 2014).

Емоційне осягнення світу у дітей дошкільного віку здійснюється через емоційні образи, переживання і стани, почуття, що виникають у певних життєвих ситуаціях і закріплюються в емоційних реакціях.

Емоційні реакції є миттєвою відповіддю на різного роду ситуації, подразники. Емоційними реакціями є різного роду афекти (сміх, сльози, роздратування, гнів, страх, тощо). Як правило емоційні реакції важко стримувати, оскільки вони не контролюються свідомістю. У таких випадках важливо переключати увагу дітей дошкільного віку на інший вид діяльності, з тим, щоб досягти емоційної розрядки та заспокоїти дитину.

У психологічній концепції Роджерса осягнення особистістю світу представляється не як когнітивний процес, а емоційний, оскільки особистість більше орієнтується на власні почуття, ніж на інтелектуальне осмислення ситуації. Емоційне переживання є умовою засвоєння дитиною знань та формування у неї відповідного досвіду. Психолог виокремлює сім щаблів особистісного зростання - від обмеженості почуттів до їх прийняття через інтерпретацію. Такий підхід дозволяє К. Роджерсу розглядати переживання, як певну реакцію, рефлексію на осягнення суб'єктом світу і його взаємодію з ним. Така взаємодія обумовлена, в першу чергу життєвими потребами і орієнтирами особистості, а також пошуком можливостей для самореалізації та смислу життя. Таким чином, переживання прагнення до емоційного осягнення світу набуває особистісного смислу. На думку Роджерса, таке осягнення світу є виходом за межі самозбереження до надособистісного.

За Франклом емоційні переживання відіграють провідну роль в духовному і душевному житті людини, яка через переживання і емоції розвивається, розширює смислове поле, осмислює і керує поведінкою. Таким чином, представники гуманістичної психології визначали провідну роль емоцій в осягненні світу особистістю та її здатності до творення нових переживань, наповнення їх певним смислом, а через них і розвиток особистості.

Емоції є специфічною формою осягнення світу через самого себе. Тривалий час ця специфічність розглядалася через позитивний і негативний полюси емоції. У тримірній теорії емоцій Вундта (Wundt, 1862; Wundt, 1914), де пропонуються виміри задоволення і невдоволення, збудження і пригніченості, напруження і розрядки. Кожен з цих вимірів представляє певні емоції у їх якості та інтенсивності. «Разом із збудженою радістю (радістю-тріумфом) існує радість спокійна (радість-умиротворення, радість-зворушення) і радість напружена (радість палкої, жагучої надії, радість тремтливого очікування). Відповідно існують напружений смуток (тривога); збуджений смуток, близький до відчаю, і тихий сум, в якому відчувається розрядка, смуток, що тяжіє до меланхолії» (Цимбалюк, 2004, с.170).

Теорію Вундта глибоко вивчав Тітченер (Titchener, 1896), який означив її терміном «структуралізм» завдяки авторському дослідницькому підходу, який він активно впроваджував. Психолог склав список елементарних відчуттів, де вказано 44 тисячі сенсорних якостей, з яких 32820 зорових і 11600 слухових (Titchener, 1896). У результаті проведеної експериментальної діяльності Тітченер довів, що виділених шість полярностей В. Вундтом не є незалежними одні від одних. Він також довів, що збудження і пригніченість, напруження і розрядка не являються елементарними суб'єктивними станами, а складними, які також супроводжуються переживаннями задоволення чи невдоволення.

Емоційні стани виникають у результаті емоційної реакції (збудження, пригнічення, страх, тривога). Попри те, що емоційні стани є відносно стійкими, вони можуть змінюватися і трансформуватися у свою протилежність.

Емоції характеризують настрій особистості, який ми визначаємо як стійкий і тривалий емоційний стан, що відображає баланс внутрішніх і зовнішніх планів особистості, її психологічного благополуччя та фізичного самопочуття.

Емоційні ставлення спрямовані на інших людей або об'єкти. Такими емоційними ставленнями є любов, прив'язаність, ревності, ненависть, тощо. Емоційні ставлення можуть впливати на емоційний стан дитини, емоційні реакції, почуття.

Доведено, що існує чотири фази розгортання емоції: кумуляції (нагромадження, підсумовування), вибуху, зменшення напруження та вгасання.

Механізм емоцій визначають вербальні/невербальні, фізіологічні, поведінкові та нейронні чинники.

На вербальному рівні емоції передаються звуками, емоційно-забарвленою лексикою, використанням суфіксів, окличних, запитальних речень, повторень. На невербальному рівні жестами, рухами, мімікою, пантомімою. Кожна емоція супроводжується певною мімікою, жестами, характерними позами, ходом, темпом мови, голосом, інтонаціями, що свідчить про актуальний емоційний стан індивіда.

На фізіологічному рівні будь-який прояв емоції чи емоційна реакція зумовлює активацію серцево-судинної, дихальної, ендокринної та інших систем людського організму. Також спостерігається активізація ділянок мозку, що відповідають за переробку інформації. Найважливішими осередками сприйняття емоцій є кора великих півкуль, що працює у взаємодії з лімбічною системою та ретикулярною формацією.

Поведінка дитини дошкільного віку відображає її емоційний стан. Так плач, агресія, істерика свідчать про страхи, напругу тощо. Поведінка дитини вимагає уваги до неї з боку дорослих, вчасної уваги, корекції, з тим, щоб повернути дитині гармонію і рівновагу. Емоції відіграють важливу роль у регуляції поведінки дітей у тих випадках, коли дорослі не можуть змусити дитину щось робити шляхом доводів. Виховні впливи є ефективними тільки тоді, коли вони емоційно прийняті дитиною і стають її потребою, її власним рішеннями. З цього приводу О. Ольшаннікова зазначає: «Головна трудність не в тому, що діти не розуміють, «що таке добре і що таке погано», а в тому, що не завжди вдається досягти, щоб ці «добре», «потрібно», «погано», «не потрібно» набули для них відповідного особистісного смислу» (Киричук & Роменець, 1996, с. 372).

Робота органів тіла під час переживання емоцій є схожою у всіх людей, наприклад, від гніву темніє в очах, від страху кидає в піт чи коси дибом, від хвилювання дух перехоплює,

мурашки забігали, від тривоги щемить серце.

Емоції мають певні властивості в осягненні світу, спільні для усіх, зокрема:

- *універсальність*, характеризує емоції як спільні для усіх, незалежно від місця проживання, раси, мови, культури тощо. Якщо жести, вербальне вираження емоцій можуть відрізнятися, то їхня суть залишається однаковою або універсальною для всіх людей;
- *динамічність* емоцій полягає у специфіці їх розгортання від напруження до розрядки;
- *полярність*, що свідчить про широкий спектр емоцій, як умови переходу емоцій у їхню протилежність (любов – ненависть, дружба – ворожість). Відповідно кожна емоція має свого антипода;
- *амбівалентність* як здатність особистості переживати одразу декілька емоцій, у тому числі і протилежних за своєю спрямованістю (сміх крізь сльози, сльози радості);
- *інтенсивність* або ступінь вираженості емоцій від слабого до сильного їх прояву засвідчує рівень реакції індивіда на ті чи інші події чи явища;
- *суб'єктивність* емоційного осягнення світу обумовлена тим, що різні події, явища та об'єкти по-різному сприймаються та інтерпретуються особистістю;
- *зараженість* полягає у здатності особистості передавати свій настрій чи переживання іншим людям, що викликає колективні веселощі, тривогу, нудьгу, паніку та ін.;
- *переключення*, як здатність переносити емоційне забарвлення з причини появи емоції на оточуючі об'єкти чи суб'єкти. Приємна подія надає позитивного забарвлення місцю чи людям, які там присутні;
- *пригадування*, дозволяє переживати яскраві емоції через згадку певних подій та їх повторне переживання;
- *іrrадіація* – поширення настрою на довкілля. Радісному усе всміхається, а розгніваного усе дратує;
- *пластичність* як здатність переживати емоцію з різними відтінками і навіть за позитивною чи негативною спрямованістю;
- *перенесення* емоцій на інші об'єкти. Дівчатка міряють мамині туфлі чи закладки, косметику, хлопчики міряють татову шапку, намагаючись їм наслідувати та проявляють позитивні емоції любові, прив'язаності до батьків (Варій, 2007).

Емоційне осягнення світу властиве людині і вирізняє її з-поміж усіх живих істот.

Емоційне осягнення світу виконує низку важливих функцій, серед яких:

Сигнальна функція, згідно якої емоції і почуття сигналізують про те, що відбувається у світі і представляє інтерес для особистості дитини дошкільного віку. Також прояв певних емоцій дитини сигналізує про благополуччя або неблагополуччя. Зрештою почуття, які переживаються, знаходять підкріплення у системі умовних рефлексів, що складають особистий досвід людини (Киричук & Роменець, 1996, с. 373).

Оціночна функція визначає ставлення до цілей та співвідношення між значущістю потреби та можливістю її задоволення. Емоції виникають тоді, коли потреби залишаються незадоволеними, а дія не досягає мети. Оціночна функція обумовлена необхідністю оцінки ситуації та виявлення значущого, характерного у явищі, предметі, осягненні світу. У цьому плані емоція забезпечує пошук інформації і шляхів вирішення проблеми.

Мотиваційна функція емоцій полягає у тому, що вони впливають на процес і результат діяльності, спонукаючи особистість до досягнення результату. Передумовою будь-якої активності є переживання конкретного смислу явищ і властивостей світу значущих для особистості. Емоційні процеси є рушієм діяльності, а саме спонукальними мотивами, що впливають на характер поведінки. Водночас вони забезпечують фокус сприймання - вибір об'єктів середовища, які мають значення для тої чи іншої особистості.

Адаптивна функція передбачає те, що організм не тільки має відповідь на певні події, а й сприяти мобілізації організму у його підготовці до можливих наслідків. Слід також зважати на те, що емоційні стани є мінливими, що потребує адаптації до різних умов. Емоції є важливим чинником в адаптації дитини до нових умов, таких як дитячий садок.

Компенсаційна функція дозволяє заповнити дефіцит інформації, необхідної для

задоволення потреби та пошуку ресурсів для досягнення цілей. Також компенсаційна функція полягає в обході та униканні негативних емоцій та прагненні отримувати більше позитивних емоцій та задоволення.

4. ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, емоційне осягнення світу у дітей дошкільного віку є інтегрованим процесом, що визначає цілісне уявлення дитини про світ та себе в ньому через емоційні зв'язки і переживання. Доведено, що ранній вік є сенситивним у плані освоєння світу, формування світосприйняття, ціннісних ставлень до себе та до інших людей. Емоції виступають специфічною формою взаємодії дитини дошкільного віку з навколишнім світом, спрямовані на пізнання світу через самого себе. Схарактеризовано примітивні і складні, позитивні і негативні, первинні і вторинні, стеничні і астенічні види емоцій. Проаналізовано поширені моделі та структурні компоненти емоцій Левгейма, Роджерса, Шерера. Досліджено, що існує чотири фази розгортання емоції: кумуляції (нагромадження, підсумовування), вибуху, зменшення напруження та вгасання. Виявлено механізми емоцій: вербальні/невербальні, фізіологічні, поведінкові та нейронні. Встановлено, що емоції мають певні властивості в осягненні світу, спільні для усіх, зокрема, вони є універсальними, динамічними, полярними, амбівалентними, інтенсивними, суб'єктивними, зараження, переключення, пригадування, іррадіації, пластичні, перенесення. Схарактеризовано функції емоційного осягнення світу (сигнальна, оціночна, мотиваційна, адаптивна, компенсаційна).

Перспективним для подальшого дослідження є інноваційні методики з емоційного осягнення світу у дітей дошкільного віку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бикова В. О., Тлустенко А. П. Особливості емоційного розвитку дітей раннього віку. *Abstracts of XXXI International Scientific and Practical Conference "Trends in the Development of Modern Scientific"* (22-25 June, 2021). Vancouver, Canada. P. 424-430.
- Варій М. Й. *Загальна психологія. Навчальний посібник*. Київ : Центр учбової літератури. 2007.
- Киричук О.В., Роменець В.А. *Основи психології. Підручник для студентів вузів*. Київ: Либідь. 1996
- Цимбалюк І. М. *Загальна психологія: Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. Навчальний посібник*. Київ: ВД «Професіонал». 2004.
- Hsu, C. M.; Chen, T. T.; Heh, J. S. Emotional and Conditional Model for Pet Robot based on Neural Network. *7th International Conference on Ubi-Media Computing and Workshops*. July 2014. P. 305–308.
- Scherer K. What are emotions? And how can they be measured? *Social Science Information*. 2005. № 44 (4). P. 693–727.
- Titchener E. *An Outline of Psychology*. New York: The Macmillan Company, 1896. 280 p.
- Wundt W. *Beiträge zur Theorie der Sinneswahrnehmung (Contributions on the Theory of Sensory Perception)*. Leipzig : C.F.Winter. 1862.
- Wundt W. *Sinnliche und übersinnliche Welt*. Leipzig: Kröner. 1914.

REFERENCES

- Bykova ,V. O., & Tlustenko, A. P. (2021). Osoblyvosti emotsiinoho rozvytku ditei rannoho viku. Abstracts of XXXI International Scientific and Practical Conference "Trends in the Development of Modern Scientific" (22-25 June, 2021, Vancouver, Canada), 424-430.
- Varii, M. Y. (2007). *Zahalna psykholohiia. Navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian]
- Kyrychuk O. V., & Romenets V. A. (1996). *Osnovy psykholohii. Pidruchnyk dlia studentiv vuziv*. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian]
- Tsymbaliuk, I. M. (2004). *Zahalna psykholohiia: Modulno-reitynhovyi kurs dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv. Navchalnyi posibnyk*. Kyiv: VD "Profesional". [in Ukrainian]
- Hsu, C. M., Chen, T. T., Heh, J. S. (2014). Emotional and Conditional Model for Pet Robot based on Neural Network. *7th International Conference on Ubi-Media Computing and Workshops*, 305–308.
- Scherer, K. (2005). What are emotions? And how can they be measured? *Social Science Information*, 44(4), 693–727.
- Titchener, E. (1896). *An Outline of Psychology*. New York: The Macmillan Company.
- Wundt W. (1862). *Beiträge zur Theorie der Sinneswahrnehmung (Contributions on the Theory of Sensory Perception)*. Leipzig: C.F. Winter
- Wundt, W. (1914). *Sinnliche und übersinnliche Welt*. Leipzig: Kröner. [in German]

Yulia Demydova. Theoretical aspect of emotional comprehension of the world by preschool children.

The article highlights the problem of the theoretical aspect of emotional understanding of the world by preschool children. Emotional understanding of the world in preschool children is considered as an integrated process that determines the child's holistic view of the world and himself in it through emotional connections and experiences. It has been proven that early age is sensitive in terms of mastering the world, forming worldviews, and value attitudes towards oneself and other people. Primitive and complex, positive and negative, primary and secondary, sthenic and asthenic types of emotions are characterized. Common models and structural components of emotions are analyzed. It has been proven that the emotional understanding of the world in preschool children is carried out through emotional images, experiences and states, feelings that arise in certain life situations and are fixed in emotional reactions. It has been investigated that there are four phases of emotion development: cumulation (accumulation, summation), explosion, reduction of tension and extinction. The mechanisms of emotions are revealed: verbal/non-verbal, physiological, behavioral and neural. It has been established that emotions have certain properties in understanding the world, common to everyone, in particular, they are universal, dynamic, polar, ambivalent, intense, subjective, contagion, switching, recall, irradiation, plastic, transfer. The functions of emotional understanding of the world (signal, evaluative, motivational, adaptive, compensatory) are characterized.

Keywords: children of preschool age; emotional understanding of the world; emotions; mechanisms of emotions; properties of emotions; functions of emotions.

Received: May 01, 2023

Accepted: May 12, 2023